

STRÄNGNÄS KOMMUN

Miljökonsekvensbeskrivning

Översiktsplan 2014
Strängnäs kommun

Antagen av kommunfullmäktige 29 september 2014

Konsekvenser av planens genomförande

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2010 att förklara gällande kommunövergripande översiktsplan, antagen 2002, som inaktuell, samt att ge plan- och byggnämnden i uppdrag att påbörja arbetet med en ny översiktsplan. Som framgår i översiktsplan 2014 är utmaningarna och möjligheterna vad gäller kommunens utveckling många men det viktigaste är att alla gemensamt värnar och bidrar till en hållbar utveckling. Miljöarbetet måste bedrivas ur ett samhälleligt helhetsperspektiv med utgångspunkt i FN:s definition av hållbar utveckling: att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Hållbar utveckling har tre dimensioner – den sociala (inklusive den kulturella), den ekonomiska och den ekologiska. Alla tre dimensioner är sinsemellan beroende av varandra och kan förstärka varandra.

Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller resonemang kring de miljökonsekvenser som kan uppstå av översiktsplan 2014. Eventuella konflikter mellan olika aspekter identifieras och viktiga faktorer inför fortsatt planering i till exempel fördjupningar av översiktsplanen och i detaljplaner lyfts fram. Översiktsplanens huvudsakliga miljöpåverkan avgränsas i följande huvudområden: naturmiljö, kulturmiljö, vattenmiljö, klimat och energi, hushållning med naturresurser, landskapsbild, befolkning och människors hälsa. Hälsa omfattar luft och buller, radon, översvämning, skred, förorenade markområden och farligt gods.

Föreslagen övergripande utvecklingsstrategi tog form under de politiska strategidagar som arrangerades i slutet av januari 2013. Som utgångspunkt för diskussionerna fanns bland annat de synpunkter, tankar och idéer om Strängnäs kommuns framtid som boende och/eller verksamma i kommunen bidragit med under arbetsprocessens inledande fas och som sammanstälts i ett antal fokusområden. Med utvecklingsstrategin sätts fysiska ”ramar” för hur och var kommunen ska utvecklas – hur kommunen med de olika hållbarhetsdimensionerna som utgångspunkt ska kunna växa från dagens 33000 invånare till cirka 44000 invånare år 2040 (baserat på drygt 1 % befolkningstillväxt per år). Strategin för utvecklingen av den fysiska miljön tar avstamp i kommunens flerkärniga struktur, med två städer och flera mindre samhällen. Strategin består av fem delar:

1. Fortsätt att stärka utvecklingen runt kommunens järnvägsstationer i Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk
2. Främja ett levande stadsliv i kommunens centralort
3. Skapa förutsättningar för Stallarholmen att utvecklas
4. Koppla samman kommunens delar/samhällen
5. Främja en levande landsbygd på ett hållbart sätt

Översiktsplanens strategier ger förutsättningar för att fler människor får kortare avstånd till arbetsplatser, kultur och service, med större möjlighet att välja kollektivtrafik, cykel eller gång som transportmedel. Minskande bullernivåer och luftföroreningar kan leda till förbättringar för människors hälsa samt ökade möjligheter för ett fysiskt aktivt liv. Vid förtätning dyker däremot andra konsekvenser upp som ändrad parkeringssituation, inlämningslagtagande av ytor som inte är bebyggda, nya ljusförhållanden och förändrad utsikt från närliggande bebyggelse. I dessa ”tätare” städer och samhällen är det viktigt att rekreativa ytor säkerställs och att den tätortsnära skogen tillgängliggörs.

Lokalt bedöms naturvärden kunna påverkas negativt då kommunens befolkningstillväxt kräver att tidigare ej exploaterad mark måste tas i anspråk för ny bebyggelse. Genom att i första hand, med utgångspunkt från översiktsplanens övergripande utvecklingsstrategi, komplettera redan befintliga bebyggelsestrukturer i våra städer, samhällen och på landsbygden kan ändå stora arealer natur sparas och biologisk mångfald värnas.

En annan viktig aspekt är att tätare bebyggelsestrukturer medför mer hårdgjorda ytor och därmed större krav än idag på att avrinnande dagvatten tas om hand och renas innan det når recipienterna. Mälaren som de flesta av våra vattendrag slutligen mynnar i, är vår stora dricksvattentäckt och en utsatt sjö som kräver omsorg.

Sammanfattningsvis är det ambitiösa och högt ställda mål som översiktsplanen tar upp och för att klara det krävs hårt arbete med att lösa konflikter mellan olika intressen och markanspråk samt att i efterföljande planering ta fram konkreta åtgärdsförslag.

Miljökonsekvensbeskrivning

Enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska översiktsplanen miljöbedömas. Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Miljöbedömningen definieras som en process i vilken miljökonsekvensbeskrivningen utarbetas. Arbetsprocessen har följt arbetet med denna översiktsplan och konsekvensbeskrivningen är framtagen på samma översiktliga nivå som översiktsplanens övergripande utvecklingsstrategi.

Avgränsning

Det första steget i miljöbedömningen är att avgränsa innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen, det vill säga att bestämma handlingens omfattning och detaljeringsgrad. Syftet med avgränsningen är bland annat att koncentrera arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen till de miljöfrågor som är mest relevanta för översiktsplanen. Under arbetet med avgränsningen identifierades väsentliga miljöaspekter utifrån en inledande bedömning av vilken betydande positiv och negativ miljöpåverkan en utveckling enligt planen kan antas medföra.

För att skapa samförstånd med berörda kommuner och länsstyrelsen, om vilka miljöaspekter som kan ge upphov till betydande miljöpåverkan, har samråd skett med Länsstyrelsen i Södermanlands län, samt med angränsande kommuner. Samrådet ägde rum mellan den 24 januari 2013 och 25 februari 2013. Synpunkter mottogs endast från länsstyrelsen och dessa har beaktats i det fortsatta arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen.

Översiktsplanen styr inte förändringar i detalj utan kommer att vara vägledande för kommunens utveckling utifrån dess fokusområden, den övergripande utvecklingsstrategin och de ämnesvisa ställningstagandena. Det innebär också att miljökonsekvenserna beskrivs på en övergripande och strategisk nivå.

Miljökonsekvensbeskrivningen hanterar i huvudsak miljökonsekvenser inom det geografiska område som översiktsplanen omfattar. Planområdet utgörs av Strängnäs kommun som helhet vilket framgår av den översiktliga utvecklingsstrategin som presenteras för kommunen. Arbetet har därmed inriktats på att identifiera och bedöma den betydande miljöpåverkan planen kan antas medföra. För Strängnäs stad - Härad, Mariefred – Läggesta och Hedlandet finns geografiska fördjupningar av översiktsplanen med tillhörande miljökonsekvensbeskrivningar. För områden runt Åkers styckebruk och Stallarholmen är fördjupningar och därmed även mer områdesspecifika miljökonsekvensbeskrivningar under framtagande.

Planeringshorisonten för översiktsplanen är år 2040, vilket även är den ungefärliga tidsmässiga avgränsningen för miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljö kvalitetsmål

Regeringen har formulerat 16 nationella miljö kvalitetsmål. Dessa ska vara vägledande för fysisk planering och samhällsbyggande. Identifieringen av den övergripande utvecklingsstrategins miljömässiga konsekvenser har utgått från de miljö kvalitetsmål som bedöms bli berörda. Dessa har markerats med fet stil nedan:

- **Begränsad klimatpåverkan**
- **Frisk luft**
- Bara naturlig försurning
- **Giftpri miljö**
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- **Ingen övergödning**
- **Levande sjöar och vattendrag**
- **Grundvatten av god kvalitet**
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- **Myllrande våtmarker**
- **Levande skogar**
- **Ett rikt odlingslandskap**
- Storslagen fjällmiljö
- **God bebyggd miljö**
- **Ett rikt växt- och djurliv**

Folkhälsomål

Motsvarande miljömålen finns det 11 nationella målområden för hälsa. De återfinns i beslut om ”En förnyad folkhälsopolitik” som riksdagen fattade beslut om 2008. Det målområde som bedöms ha störst betydelse för utarbetande av översiktsplanen är:

- **Delaktighet och inflytande i samhället**
Brist på inflytande och möjligheter att påverka anges i folkhälsopropositionen ha ett starkt samband med hälsa. Aspekter som tas upp i propositionen är bland annat demokratisk delaktighet, tillgänglighet och jämställdhet.

De andra övergripande målområden för folkhälsa, som berörs av den övergripande utvecklingsstrategin beskrivs nedan:

- Ekonomiska och sociala förutsättningar
Ekonomisk och social trygghet anges i folkhälsopropositionen vara en av de mest grundläggande förutsättningarna för en god hälsa på lika villkor. Enligt regeringen behövs bland annat en samhällsplanering som bidrar till trygga miljöer och sociala tjänster av god kvalitet.
- Barns och ungas uppväxtvillkor
I folkhälsopropositionen framkommer att barn och unga är en av de viktigaste målgrupperna inom folkhälsoarbetet. Betydelsefulla faktorer för barns och ungas hälsa anges bland annat vara miljön i bostadsområdet, utformningen av lokalsamhället och dess utbud av kulturverksamhet.
- Miljöer och produkter
Det breda målområdet handlar om hela vår fysiska omgivning – luft, mark, vatten och den bebyggda miljön.
- Fysisk aktivitet
Målområdet handlar om behovet av regelbunden fysisk aktivitet för att främja hälsa och välbefinnande – något som den fysiska planeringen kan skapa förutsättningar för.

Väsentliga miljöaspekter

Översiktsplanens huvudsakliga miljöpåverkan avgränsas i följande huvudområden:

- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Vattenmiljö
- Klimat och energi
- Hushållning med naturresurser
- Landskapsbild
- Befolkning och människors hälsa

Huvudalternativ och andra alternativ

På kommunstyrelsen, 19 december 2012, beslutades om inriktning för kommunens nästa översiktsplan med planeringshorisont 2040. Inriktningsbeslutet består av ett antal fokusområden som identifierats med utgångspunkt från:

- Den dialog som förts under arbetsprocessens inledande, så kallade församråd under perioden mars-oktober 2012. Syftet med församrådet var att tidigt i processen få in synpunkter från boende och/eller verksamma i kommunen om vilka frågor man anser skulle kunna lyftas lite extra i översiktsplanen.
- Vision 2020. Arbetet med visionen startade 2006 i samband med en konferens där representanter från näringsliv och organisationer deltog. Efter ytterligare en konferens 2009, med företag, organisationer, opinionsbildare och kommuninvånare, reviderades visionen.
- Strategisk plan 2011-2014. Strategisk plan anger vilka målsättningar som kommer att prioriteras under aktuell mandatperiod. Förvaltningen har, i samband med uppstarten av arbetet med en ny översiktsplan, gjort en analys av hur vision 2020 och Strategisk plan 2011-2014 kan omsättas till kommunens långsiktiga översiktsplanering med 2040 som planeringshorisont.
- Regionala utvecklingsstrategier.

Utarbetat huvudalternativ – planförslaget

Översiktsplanens sju fokusområden och föreslagen övergripande utvecklingsstrategi ska utgöra grunden för en långsiktigt hållbar utveckling i Strängnäs kommun. Från politiken finns dessutom, sedan mars 2013, ett beslut om att en ny hållbarhetspolicy och ett miljöprogram ska arbetas fram. Kopplingen mellan dessa dokument och den nya översiktsplanen är mycket viktig då programmet för kommunens miljöarbete ska knyta ihop alla viktiga frågor rörande vatten, naturvård, god bebyggd miljö, giftfri miljö och klimat- och energi.

Fokusområdena kan betraktas som viktiga utgångspunkter för miljöbedömningsarbetet av den övergripande utvecklingsstrategin. Beslutade fokusområden är:

- Underlätta för persontransporter till fots, med cykel och kollektivtrafik
- Forma variationsrika livsmiljöer där möten främjas
- Skydda landskapsbilden på lång sikt
- Vidareutveckla kommunens identitet som Mälarkommun
- Skapa förutsättningar för minskad miljöbelastning och förbättrade hantering av klimatförändringar
- Bidra till en bättre folkhälsa genom samhällsplaneringen
- Främja ett mångsidigt näringsliv

Den övergripande utvecklingsstrategin sätter fysiska ”ramar” för hur och var kommunen ska utvecklas. Den övergripande utvecklingsstrategin består av fem delar:

1. Fortsätt att stärka utvecklingen runt kommunens järnvägsstationer i Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk
2. Främja ett levande stadsliv i kommunens centralort
3. Skapa förutsättningar för Stallarholmen att utvecklas
4. Koppla samman kommunens delar/samhällen
5. Främja en levande landsbygd på ett hållbart sätt

Nollalternativ

Enligt 6 kap 12 § miljöbalken ska miljöns sannolika utveckling beskrivas om planen inte genomförs, det vill säga nollalternativet. Nollalternativet utgörs i denna konsekvensbeskrivning av ett scenario där ÖP 2014 inte har antagits och då riktlinjerna i ÖP 2002 fortsätter att gälla.

Kommunfullmäktige beslutade 2010 att förklara ÖP 2002 som inaktuell, samt att ge plan- och byggnämnden i uppdrag att påbörja arbetet med en ny översiktsplan. Detta mot bakgrund av att förvaltningen, efter en avstämning mot länsstyrelsens sammanfattande redogörelse, fann att översiktsplanen i många avseenden bedömdes som inaktuell. Nollalternativet kan alltså beskrivas som en situation då utvecklingen fortskrider utan tillräcklig vägledning och styrning i övergripande prioriteringar eller enskilda ärenden.

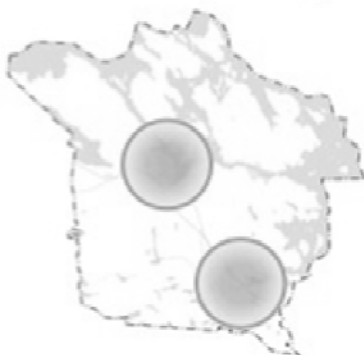
En av de större skillnaderna mellan ÖP 2014 och ÖP 2002 är att ÖP 2014 innehåller tydligare riktlinjer vad gäller bebyggelse på landsbygden. I ÖP 2002 saknas ett tydligt stöd för att motverka en utspridd bebyggelsestruktur där bilen blir ett måste för persontransporter samt ett stöd för att värna om värdefull jordbruksmark. I ÖP 2002 finns heller ingen tydlig inriktning för att skapa bättre samband mellan kommunens städer och mindre samhällen, inte heller en tydlig inriktning för att bättre utnyttja, de ur kommunikationssynpunkt, attraktiva lägena runt kommunens två järnvägsstationer.

Andra alternativ – vägen fram till utarbetat huvudalternativ/planförslag

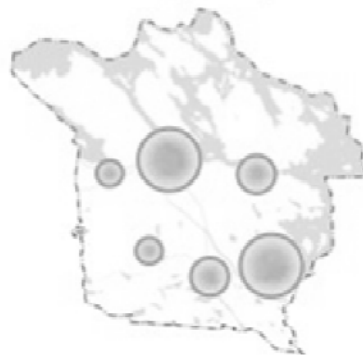
För att komma fram till utarbetat huvudalternativ/planförslag har avvägningar gjorts mellan olika intressen som ibland konkurrerar med varandra. Exempel på frågor som diskuterats är behovet av mindre kompletteringar intill befintliga bebyggelsestrukturer på olika håll i kommunen mot nyttan av att göra samlade större satsningar, en annan fråga har handlat om avvägningen mellan att utnyttja Strängnäs stads potential och att prioritera områden där marknadsförutsättningarna inte är fullt lika goda. Även fördelarna med att koppla samman olika delar av kommunen har vägts mot värdet av stora sammanhängande grönområden (parker, skogsområden och åkermark etcetera).

Under de politiska strategidagarna 2013 diskuterades hur de övergripande fysiska ”ramarna” skulle kunna formas för att kommunen på bästa sätt ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt.

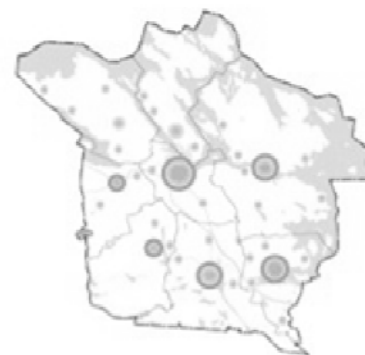
Koncentration kring stationslägen

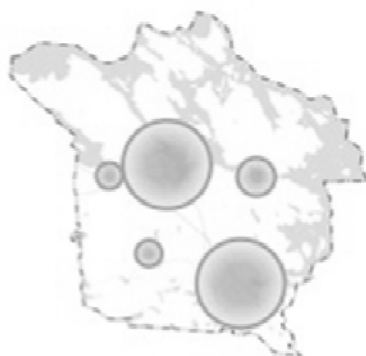
Koncentration kring befintliga tätorter

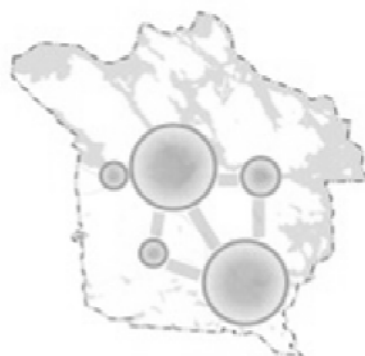
Fördelat över kommundelarna

Kombination stationslägen/tätorter

Kombination stationslägen/samhällen samt stråk

Strategival

Den främsta påverkande faktor eller drivkraft som sedan strategivalet/huvudscenariot grundas i är den pågående klimatförändringen. Ökad insikt i de faktorer och sammanhang som till stor del påverkar och påskyndar klimatförändringen ställer nya krav på samhällsplaneringen och ökar motivet till att gå från en ytmässigt krävande utglesning av bebyggelse till en planering som utgår ifrån att bygga våra städer och samhällen inifrån och ut. Genom kompletteringar av bebyggelse kan befintliga strukturer (som till exempel vägdragningar) utnyttjas mer effektivt, stadens underlag för kulturella och kommersiella verksamheter utökas och större satsningar på miljövänliga och kollektiva transportsätt möjliggörs. Med detta som utgångspunkt har det krävts en övergripande utvecklingsstrategi som tydligt visar hur och inom vilka områden den huvudsakliga

befolkningsutvecklingen ska tas omhand. De prioriterade utvecklingsområdena behöver sedan byggas så att de hushåller med energi, vatten och material utifrån ekologiska och ekonomiska hållbarhetsaspekter, samt byggas med beaktande och främjande av sociala strukturer såsom mötesplatser.

Genom utarbetat huvudalternativ/planförslag underbyggs en fortsatt flerkärnig struktur utifrån städernas och samhällenas platsspecifika förutsättningar. Två områden, Strängnäs stad och det såkallade MÅHL-området (Mariefred, Åkers styckebruk, Hedlandet och Läggesta) med sina stationsområden, ges ett starkt fokus och prioriteras vad gäller kommunens bebyggelseutveckling. Inom dessa områden finns stora potentialer till att utveckla och stärka kommunens attraktivitet som helhet. För Stallarholmen presenteras i strategin principiella ställningstaganden som visar en positiv inställning till förtätningsprojekt och vilka förutsättningar som då måste vara viktiga utgångspunkter. I strategin föreslås även principer för hur en levande landsbygd kan främjas på ett hållbart sätt.

Befolkningsmässigt visade sammanställningen av strategidagarnas övning den politiska viljeriktningen att kommunen ska planera för en tillväxt på drygt 1 % invånare per år vilket betyder cirka 44000 invånare år 2040.

Förutom avvägningar mellan olika intressen har olika framtidsscenarioer diskuterats och beaktats. Den långsiktiga utvecklingsstrategin för hela kommunen behöver kunna hantera förändringar i omvärldens utveckling genom att rymma en flexibilitet inom de övergripande fysiska ”ramar” som presenteras. Vad händer till exempel om befolkningsökningen blir betydligt större, om översvämningsriskerna förvärras, eller om politiska beslut fattas om ett fossilfritt Strängnäs kommun. I översiktsplanen beskrivs dessa scenarion och vilka förändringar som kan behöva göras för att bemöta respektive scenario inom strategins övergripande fysiska ”ramar”.

Att i detalj konsekvensbeskriva alternativ för hela eller delar av översiktsplanen har inte ansetts rimligt då hela förslaget rymmer ett flertal olika valmöjligheter på denna översiktliga planeringsnivå. Kommunen har istället, enligt ovan, valt att redovisa arbetsprocessen och skälen till valt huvudalternativ. De valmöjligheter som planen ger utrymme för handlar om prioriteringar och avvägningar mellan identifierade fokusområden, samt inom de olika geografiska utvecklingsområden som presenteras, till exempel vad gäller satsningar/bebyggelseutveckling runt de olika stationslägena. Översiktsplanen, med sina övergripande fysiska ”ramar” för kommunens utveckling, är ett viktigt underlag till prioriteringar mellan olika projekt och till de kontinuerliga avvägningarna inom kommunens budgetarbete.

Nedan konsekvensbeskrivs utifrån olika aspekter de olika delarna i översiktsplanens övergripande utvecklingsstrategi i förhållande till tidigare beskrivet nollalternativ. Beskrivningarna är ett viktigt underlag inför kommande prioriteringar, avvägningar och fortsatt planering.

Naturmiljö

Nuläge

Naturmiljön är en stor tillgång som är viktig för kommunens attraktivitet. Landskapet är rikt och varierat med Mälaren och andra sjöar, ädellövskogar, sumpmarker, jordbruksmark, samt ängs- och hagmarker i kommunens norra och mellersta delar. Ett sprickdalssystem finns på Tosterön som utgörs av Björndalsviken. I söder dominerar skogslandskapet med ett sjösystem och sprickdalar i nordsydlig riktning som ger vildmarkscharakter. Från väster till öster sträcker sig i kommunen stora grusåsar i nord-sydlig riktning av vilka ett flertal innehåller stora grundvattentillgångar.

Bedömningsgrunder

En övergripande beskrivning av naturvärdena finns i länsstyrelsens naturvårdsprogram som bland annat omfattar flertalet riksintressen, natura 2000-områden och naturreservat inom kommunen. I övrigt finns naturminnen, biotopskyddsområden, regionalt intressanta naturmiljöer, ekologiskt känsliga områden och ett antal naturinventeringar att förhålla sig till. Även berörda riksintresseområdens värdebeskrivningar är ett viktigt underlag.

Konsekvensbedömning planförslaget

God hushållning med mark innebär att kommunen inte tar mer mark än nödvändigt i anspråk för att bygga ut städerna och samhällena. I utarbetat planförslag tas stor hänsyn till omgivningen och utvecklingen för både miljön och människans välbefinnande.

I planförslagets övergripande utvecklingsstrategi ges områdena runt kommunens två järnvägsstationer ett stort fokus. Vid byggande av det nya stationsområdet i Strängnäs stad, samt i samband med kompletteringsbebyggelse runt stationen, påverkas Långberget som är ett tätortsnära högfrekventerat ströv- och rekreationsområde. Uppbyggnad av det nya stationsområdet bör anpassas så att så lite intrång som möjligt görs i området. Naturreservat att beakta vid utbyggnad av Strängnäs stad är Tingstuhöjden, Tynäs och Gorsingeholm.

En medveten, långsiktig och strategisk grönplanering är viktig för att det ska vara möjligt att sätta den planerade exploateringen i relation till befintlig och önskvärd framtida grönstruktur. Grönplan del A utgör ett viktigt underlag till kommunens översiktsplanering. I Grönplanen formuleras sex mål som ger vägledning inför beslut utifrån innehållet i planförslaget (den övergripande utvecklingsstrategin).

- Mål 1: Visionen om det kompletta samhället - den tydliga grönstrukturen.
- Mål2: Grönområden ska bidra till kommunens hållbara utveckling.
- Mål3: Främja den biologiska mångfalden
- Mål4: En god tillgänglighet och närhet till urbana friytor i Strängnäs kommun.
- Mål5: Bra kvalitet och hög kvantitet av urbana friytor i Strängnäs kommun.
- Mål6: Balanserings- och grönytefaktormetoden ska införas i planeringsprocessen.

Mariefred/Läggesta stationsområde har flertalet angränsande riksintressen och naturreservat vars värden måste beaktas och eventuell påverkan minimeras. Flertalet skyddsvärda områden och objekt finns representerade som våtmarksområden, opåverkade områden, Natura-2000, skyddsvärda träd, alléer, nyckelbiotoper och Gripsholms hjorthage för att nämna några. Stora Sundby med sina kulturbetesmarker och det nationellt intressanta Gripsholmsslottet med omnejd är också närliggande och måste beaktas vid byggnation.

Området kring Stallarholmen och framför allt Selaön utgörs av ett fantastiskt jordbrukslandskap omgärdat av naturområden företrädesvis av ädelskogskaraktär. I anslutning till Selaön finns stora riksintresseområden av natur, Tynnelsefjärden och Prästfjärden. Nybble holme norr om Selaön är ett riksintresseområde som är i ett övergångsskede till genuin urskog.

Söder om Åker utbreder sig Åkers bergslag som av många betraktas som det vildmarksområde som är närmast beläget till Stockholmsområdet. Ett samarbete finns mellan Strängnäs och Gnesta kommun för att utveckla området för det rörliga friluftslivet där fiske, vandring, kanoting och långfärdsskridskoåkning utgör viktiga delar.

I och med att kommunens städer sammankopplas förväntas fler personer resa mellan städerna kollektivt vilket ses som positivt för miljön. En annan positiv effekt blir att fler kommer ut i naturen i andra kommuner vilket också kan bidra till bättre folkhälsa. Man måste dock beakta trycket på de populära sevärdheterna och om det krävs upprustning av eller nya spänger med mera.

Miljömål som påverkas i positiv riktning utifrån den övergripande utvecklingsstrategin är främst *God bebyggd miljö* och *Ett rikt odlingslandskap*.

Översiktsplanens fokusområden *Skydda landskapsbilden på lång sikt och förbättrad hantering av klimatförändringar*, med koppling kring frågor om naturmiljö, bedöms utifrån den övergripande utvecklingsstrategin påverkas i positiv riktning.

Planförslaget främjar en levande landsbygd på ett hållbart sätt och tillåter inte nya utspridda bebyggelsestrukturer där bilen blir ett måste för persontransporter. Detta är positivt för den biologiska mångfalden och skyddet av landskapsbilden.

Konsekvensbedömning nollalternativ

I översiktsplanen från 2002 uttalas att kommunens inställning till byggande på landsbygden är positiv. Det finns riktlinjer i översiktsplanen om att nybyggnation ska ske enligt sörmländsk byggnadstradition och att lokalisering av byggnader ska ske intill befintliga bebyggelsegrupper för att undvika olämplig spridning i det öppna landskapet. Däremot finns få riktlinjer om hur ny bebyggelse ska kunna driva landsbygdsutvecklingen framåt utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Detta innebär ”vägledningsluckor” som kan leda till att mark- och vattenområden inte utnyttjas effektivt och att naturmiljöer kommer till skada. I översiktsplanen från 2002 saknas även riktlinjer för kollektivtrafiken vilket ökar beroendet av egen bil som leder till negativa konsekvenser för naturmiljön.

Kulturmiljö

Nuläge

Strängnäs kommun som geografiskt område har ett rikt kulturarv som speglar människans långa historia på platsen. Kunskap om traktens historiska utveckling och det kulturarv som omger oss i form av exempelvis fornlämningar, kyrkor, torp, bymiljöer och slott ger oss alla – oavsett bakgrund – perspektiv på det samhälle vi lever i idag.

Strängnäs kommun har med sitt rika kulturarv en attraktionskraft med historiska och vackra miljöer för såväl boende och verksamhetsutövare på orten som för besökare och turister på upptäcktsfärd eller genomresa.

Vackra och intressanta kulturmiljöer – inte bara i våra städer – utan också i de mindre samhällena, i byar på landsbygden och i slotts- och herrgårdsmiljöer utgör en viktig resurs för att bibehålla och utveckla kommunens identitet och framtida attraktionskraft. Det kringliggande jordbrukslandskapet med spår av människans brukande i århundraden och stora skogsområden samt den nära kontakten med Mälaren och andra vattendrag utgör i sig inte bara kulturhistoriska miljöer, utan också fantastiska områden för rekreation och naturupplevelser.

Närheten till Storstockholm gör Strängnäs kommun populärt – för somliga som boendeort med kvalitativ livsmiljö i lugna, kulturhistoriska miljöer – och för andra som utflyktsmål på ledig tid. Närheten till Storstockholm gör också att bebyggelsestrycket ökar. Önskemål om förändring, förtätning och nyexploatering blir allt vanligare. Det är troligt att kommunens kulturhistoriska miljöer till viss del bidrar till denna trend. I sammanhanget är det viktigt att nå en balans mellan att bibehålla attraktiviteten och möjligheterna till utveckling av våra städer och samhällen och att möjliggöra nya bostäder i såväl stadsmiljö som på landet och företagsetableringar i strategiska lägen samtidigt som platsens kulturhistoriska värden bevaras. Viktigt att ha i åtanke är att förändring och utveckling i många fall är en förutsättning för att kulturhistoriska byggnader och miljöer ska kunna bevaras på ett ekonomiskt och rationellt vis.

Bedömningsgrunder

Översiktsplanens konsekvenser för kommunens kulturmiljöer och kulturarv utgår ifrån bedömningen av planförslaget övergripande utvecklingsstrategi för att identifiera risken för och därmed undvika påtaglig skada på kommunens riksintresseområden och/eller inverkan på de regionala intresseområdena för kulturmiljövården. Bedömningen ska även göras om planen uppfyller miljömålen för god bebyggd miljö och ett rikt odlingslandskap och de punkter i dessa mål som berör bevarandevärda kultur- och bebyggelsemiljöer.

Konsekvensbedömning planförslaget

För kulturmiljöfrågorna återoppar översiktsplanen såväl riksintresseområdena för kulturmiljövården och förslaget till reviderade riksintressen, som de regionala intresseområdena. Tillsammans med kommunens egen bedömning av och kunskaps-sammanställning kring geografiska kulturmiljöer och tematiska kunskapsunderlag i form av Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet med tillhörande bilagor, görs bedömningen att översiktsplanen har en uttalad och tydlig strategi för bevarande och skydd av kommunens kulturarv.

Översiktsplanens övergripande utvecklingsstrategi att underlätta för persontransporter till fots, med cykel och kollektivtrafik och att fortsätta att stärka utvecklingen runt kommunens järnvägsstationer i Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk kan komma att innebära konsekvenser för kulturmiljövården.

Stationsnära förtätning innebär ett bebyggelsestryck, som i fallet Strängnäs innerstad kan innebära påtaglig skada på eller inverkan på riksintresset för kulturmiljövården, exempelvis vid önskemål om exploatering i form av stora och höga byggnader som inverkar på domkyrkans dominans över stadens siluett. Åberopandet av riksintresseområdena och kommunens uttalade strategier i Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet med bilagor, bör med kompletterande utredningar kunna säkerställa att riksintresseområdena inte påverkas i negativ riktning vid framtida exploateringar.

Vid byggande på landet anges i ställningstagandena för kulturmiljöfrågorna att ny bebyggelse ska ske som komplettering av befintlig bebyggelse och i samma ”struktur” som befintlig traditionell bebyggelse. Detta går i linje med översiktsplanens övergripande strategi för att underlätta för persontransporter med kollektivtrafik med

hållplatser i en sammanhållen bebyggelse på landet. Det finns dock risk för framtida önskemål om alltför stora bebyggelsesamlingar i känsliga miljöer. Även i dessa fall kan kommunen ta avstamp i Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet inför förtätning i känsliga lägen. Bedömningen är att översiktsplanen på så vis även har strategier för att skydda den kulturhistoriska landskapsbilden på lång sikt.

En annan del i den övergripande utvecklingsstrategin är att främja ett levande stadsliv i kommunens centralort. I Strängnäs stad (men även i Mariefred), där de ekonomiska förutsättningarna är något starkare än i de mindre orterna och de kulturhistoriska värdena är mer tydligt utpekade och därför på ett mer påtagligt sätt utgör en resurs, är det lättare att i detaljplanering och bygglovshantering hävda bevarande, kulturhistorisk hänsyn och utveckling som tillmötesgår verksamhetens (och även privatpersoners) önskemål om förändringar och anpassningar. Dock krävs gemensamt (personligt, privat, ekonomiskt och politiskt) intresse, förståelse för och kunskap om värdena och att de måste bevaras.

Översiktsplanen har också en ambition att skapa förutsättningar för Stallarholmen och Åkers styckebruk att utvecklas. Här är kanske de ekonomiska förutsättningarna något annorlunda än i Strängnäs och Mariefred. Även kulturmiljöerna ser på dessa platser annorlunda ut. Här kan det bli svårare att hävda bevarande och hänsyn i lika stor utsträckning.

Återigen görs kopplingen till Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet med bilagor, genom vilket kunskapen om kulturvärdena kan spridas i samhällsbyggandet. Med samsyn kring kulturmiljöfrågorna är ambitionen att programmets riktlinjer för ändringar och tillägg i kulturmiljöerna göras på ett sätt som inte innebär eller upplevs som restriktioner utan som en utveckling av våra gemensamma kulturmiljöer som en stor resurs.

Ytterligare en ambition i översiktsplanen är att koppla samman kommunens delar/samhällen. Om detta ska göras genom förtätande bebyggelse som länkar kommundelar och samhällen kan det hända att det blir svårt att undvika inanspråktagande av jordbruksmark för bebyggelse eller byggande i lägen som inte ansluter till befintlig bebyggelse eller bebyggelsestruktur. Här får Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet och framtida fördjupade översiktsplaner och andra studier och analyser visa lösningar som tar hänsyn till de kulturhistoriska värdena.

Översiktsplanen uttrycker även ambitionen att främja en levande landsbygd på ett hållbart sätt. Risken finns att konflikt uppstår med översiktsplanens andra ambitioner och ställningstaganden om exempelvis komplettering av befintlig bebyggelse i samma ”struktur” som befintlig traditionell bebyggelse eller bibehållandet av en öppen landskapsbild. Till viss del är ställningstaganden i dessa fall beroende på vad som menas med ”ett hållbart sätt”. En näringsidkare på landsbygden kan ha tydligt uttalade önskemål om åtgärder som inte uppfyller kravet på att bevara landskapsbilden på lång sikt eller förhålla sig till den traditionella bebyggelsen. Näringsidkarens verksamhet kan dock vara ytterst hållbar på många sätt – ekologiskt, ekonomiskt och så vidare.

Det kan även gälla önskemål om nybyggnad av ett eller flera bostadshus i mer avskilda kommundelar. Platsen för nybyggnaden kan vara ytterst välstuderad och anpassad till såväl landskapsbild som kulturvärden. Byggnaderna kan vara uppförda av återanvänt och/eller miljövänligt material, men hållbarheten kanske inte finns där enligt översiktsplanens ambition på grund av ett alltför stort avstånd till närmaste hållplats för kollektivtrafiken. För bedömningar i dessa fall återoppar översiktsplanen riksintresseområdena och de regionala intresseområdena för kulturmiljövärden samt riktlinjerna i Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet och därtill fortsatta studier om så behövs i de enskilda fallen.

Konsekvensbedömning nollalternativ

Kommunens tidigare översiktsplan hade en ambition att skydda och bevara kulturmiljövärdena och sprida kunskaperna om kommunens kulturarv. Det angavs att kompletterande bebyggelse i staden och på landet skulle utformas hänsynsfullt och med kvalitet. Ny bebyggelse på landet skulle inordnas i den befintliga bebyggelsestrukturen och avgränsningen mot jordbrukslandskapet skulle behållas. Översiktsplanen föreslog även att ett kulturmiljöprogram skulle upprättas och att det skulle utformas som kunskapsunderlag i planeringen och som kunskapsbank för kommuninvånarna. Slutligen angavs att områdesbestämmelser skulle upprättas för utpekade värdefulla miljöer.

Det kan konstateras att den tidigare översiktsplanens ambitioner och förslag bara till viss del har kunnat verkställas. På ett teoretiskt plan kan påstås att de övergripande riktlinjerna för utformning och placering av ny bebyggelse kan ha fungerat som utgångspunkt vid planläggning och bygglovshantering. Det har även visat sig att förslaget om framtagande av områdesbestämmelser aldrig kom att realiseras – mycket beroende på svårigheten att få ekonomisk täckning för framtagandet av bestämmelserna. Nollalternativet skulle därför fortsatt innebära alltför vaga kunskapsunderlag inför framtida ställningstaganden i kulturmiljöfrågorna.

I kommunens nya översiktsplan finns mer tydligt uttalade strategier för hanteringen av kulturmiljöfrågorna. Framförallt har ett Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram med tillhörande bilagor tagits fram. Programmet kommer att utgöra kunskapsunderlag i planeringsprocessen och handläggningen av bygglov, förhandsbesked och anmälsansörenden. Programmet kommer att vara en levande handling som kompletteras och justeras i takt med att förutsättningarna för och hoten mot kommunens kulturmiljöer ändras.

Klimat och energi

Nuläge

Klimat kan beskrivas som vädret i genomsnitt inom ett större område under en viss tid. På lång sikt kan klimatet förändras. Klimatförändringar beror på människans utsläpp av växthusgaser som reflekterar tillbaka jordens värmestrålning. En stor andel av gaserna är koldioxid som bildas vid förbränning av fossila bränslen. Andra växthusgaser kommer från markanvändning, djurhållning, avfallshantering, ineffektiva vedpannor och från vissa industriprocesser.

Utsläppen av växthusgaser till atmosfären ger upphov till uppvärmning, vilket leder till obalans i ekosystemen och orsakar svårbedömda miljöeffekter som till exempel extrem torra eller mer nederbörd beroende på var man är på planeten. Förändrat klimat kan i sin tur resultera i till exempel problem i jordbruket och livsmedelsförsörjningen. Klimatfrågan, samt energiförsörjningen som är direkt kopplad till klimatfrågan, är därför en av de största utmaningar som mänskligheten stått inför.

För att närmare analysera orsaken till utsläppen och diskutera olika lösningar för att minska dem måste det globala problemet brytas ned till lägre nivåer. Enskilda lokala insatser kan inte förhindra klimatförändringen men många lokala åtgärder över hela jordklotet är nödvändiga för att ge en global effekt och bromsa denna utveckling. Omställning i energianvändningen har en central roll.

Bedömningsgrunder

Kommunen har mycket liten möjlighet att påverka lagstiftning, bränslepriser och skatter som är några av de faktorer som styr vår användning av energi. De åtgärder som krävs för att minska utsläppen genomförs dock

alltid på lokal nivå och på lång sikt så har kommunen, genom sitt planmonopol, en avgörande roll för invånarnas och företagens framtida förutsättningar att tillgodose sina behov med minsta möjliga klimatpåverkan. På kort sikt har kommunen stora möjligheter att påverka detta genom att vara kommunens största arbetsgivare, lokal myndighet, utbildningsansvarig, en stor inköpare och verksamhetsidkare samt en initiativtagande, rådgivande, samordnande och pådrivande samhällskraft. Kommunen kan till exempel vidta åtgärder för att uppmuntra småskalig produktion av förnybar energi.

På lång sikt har kommunen, som ansvarig för den fysiska planeringen och i sin uppgift att reglera användningen av mark och vatten, en stor betydelse för att uppnå klimat- och andra miljömål. Den fysiska planeringen styr hur mycket och på vilket sätt människor behöver transportera sig, bostadssektorns möjlighet att använda olika typer av energislag och industrins energiförsörjning med mera.

Kommunen har en miljöpolicy som antogs av kommunfullmäktige 2003-02-24 § 85. Miljöpolicyen gäller hela miljöområdet och inbegriper förutom miljöaspekter även ekonomiska och sociala aspekter i kommunens strävan mot ett uthålligt samhälle. Kommunen har även en klimat- och energiplan som inkluderar en energieffektiviseringsstrategi. Planen innehåller en del energieffektiviseringsmål för både kommunens egna verksamheter och för kommunen som geografisk enhet. Klimat- och energiplanen har samma giltighetstid som kommunens politiska styrdokument strategisk plan. Strategisk plan anger vilka målsättningar som kommer att prioriteras under aktuell mandatperiod. Inför varje ny mandatperiod fattas normalt beslut om en ny strategisk plan och samtidigt behöver alltså Klimat- och energiplanen följas upp och eventuellt uppdateras/revideras till följd av nya planeringsförutsättningar.

Konsekvensbedömning planförslaget

Den övergripande utvecklingsstrategin har i alla sina delar en ambition och strävan mot ett hållbart samhälle. Det innebär att översiktsplanen är ett mycket viktigt instrument för att uppfylla de nationella och lokala mål som finns inom klimat- och energiområdet. Särskilt tydligt framträder ovanstående ambition i den övergripande strategins del 1 angående stärkt utveckling runt kommunens järnvägsstationer i Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk, inte minst med ett utökat gång och cykelnätverk som reducerar bilanvändandet och på så sätt skapar ett bättre klimat. Även Strategins del 4 angående att tydligare koppla samman kommunens delar/samhällen anger en stark viljeinriktning och riktlinje för att uppfylla ambitionen om hållbar utveckling i dess fysiska dimension. En tät bebyggelse även på landsbygden ger möjligheter till lokala energilösningar.

Miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan* och *God bebyggd miljö* påverkas i positiv riktning genom översiktsplanens inriktning vad gäller klimat och energi. Fokusområdena *Underlätta för persontransporter till fots, med cykel och kollektivtrafik*, *Skapa förutsättningar för minskad miljöbelastning och förbättrad hantering av klimatförändringar* samt *Bidra till en bättre folkhälsa genom samhällsplanering* påverkas i positiv riktning av den övergripande utvecklingsstrategin inom klimat- och energiområdet.

Konsekvensbedömning nollalternativ

En av de större skillnaderna mellan aktuellt planförslag och översiktsplanen från 2002 är att ÖP 2014 innehåller tydligare riktlinjer vad gäller bebyggelse på landsbygden. I översiktsplanen från 2002 saknas ett tydligt stöd för att motverka utspridda bebyggelsestrukturer där bilen blir ett måste för persontransporter vilket leder till negativa konsekvenser för klimatet och ett ökat energibehov.

Vattenmiljö

Nuläge

Strängnäs kommun har sammanlagt cirka 44 mil mälarstränder. Mälarstränderna och övriga sjöar och vattendrag inom kommunen utgör tillgångar som attraherar boende och besökande. Inom kommunen finns också flera grundvattentillgångar som utgör mycket värdefulla naturresurser som måste skyddas till kommande generationer. I kommunen finns 9 sjöar, 7 vattendrag och 34 grundvattenförekomster som omfattas av EU:s ramdirektiv för vatten och för vilka beslutade miljö kvalitetsnormer finns. Två av sjöarna, Lännsjön och Eklången, har dålig ekologisk status och flera av vattenförekomsterna har otillfredsställande eller måttlig ekologisk status. Några få har god status och ingen av kommunens vattenförekomster har hög ekologisk status.

För att synliggöra vilka konsekvenser viss mark- och vattenanvändning kan få för våra vattenmiljöer och tydligare koppla samman kommunens vattenförvaltning med den fysiska planeringen har en så kallad Blåplan tagits fram. I Blåplanen, som utgör ett underlag till bland annat kommunens översiktsplanering, beskrivs viktiga utgångspunkter som kommunen är tvungen att förhålla sig till i olika planeringssammanhang med koppling till vatten. Dels beskrivs viktig bakgrundsinformation, såsom miljö kvalitetsmålen, arbetet med regleringen av Mälaren, miljö kvalitetsnormerna för vatten och annan i sammanhanget väsentlig lagstiftning och dels redogörs för de kommunspecifika planeringsförutsättningarna. Förutom information angående båtliv, fiske och bad, samt information om kommunens dricksvattenförsörjning, dagvattenhantering, grundvattentillgångar, kommunal och enskild avloppshantering och hantering av översvämningsrisker, beskrivs kommunens huvudavrinningsområden vad gäller landskap, huvudsaklig bebyggelsestruktur, service- och infrastruktur, skyddade områden, vattenstatus och miljö kvalitetsnormer samt riskfaktorer. Kopplat till varje huvudavrinningsområde finns ställningstaganden angående vilka förutsättningar som är viktiga att förhålla sig inför eventuella förändringar i den fysiska miljön. Utifrån utgångspunkterna och planeringsförutsättningarna ges förslag som bland annat ryms under rubrikerna Båtlivet, Säkrad dricksvattenförsörjning och skydd av grundvatten och Kommunens vattenförvaltning.

Bedömningsgrunder

Blåplanen (inklusive de underlag som Blåplanen hänvisar till) har fungerat som utgångspunkt för bedömningarna av utvecklingsstrategins konsekvenser avseende vatten.

Konsekvensbedömning planförslaget

En viktig inriktning i översiktsplanens utvecklingsstrategi är att utgå ifrån och bygga vidare på befintliga bebyggelsestrukturer. Störst fokus ges Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk, men även Stallarholmen lyfts fram som ett utvecklingsområde. På landsbygden föreslås att ny bebyggelse koncentreras till befintliga landsbygdsnoder/servicenoder. Denna inriktning medför ett större tryck på kommunens vattenområden då kommunens städer och större samhällen ligger vattennära.

Bebyggelse medför ofta, förutom de direkta konsekvenserna såsom ökad belastning från dag- och avloppsvattenutsläpp, även indirekta konsekvenser och en annan typ av påverkan på våra vattenområden, både idag och framledes. Detta kan exempelvis vara byggande av bryggor, ökad båttrafik, markavvattning, muddring, strandpromenader och annan modifiering av stränderna. Kompensatoriska åtgärder och särskild hänsyn i enskilda exploateringsprojekt är viktig.

Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanen visa hur kommunen avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer. Den övergripande utvecklingsstrategins inriktning, att koncentrera ny bebyggelse intill befintliga strukturer, kan långsiktigt anses skapa goda förutsättningar att både upprätta och upprätthålla robusta vatten- och/eller avloppslösningar. Även de ställningstaganden, för efterföljande planering, som presenteras i översiktsplanen anses kunna bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte överträds.

En av de viktigaste vattenaspekterna att beakta vid nybyggnation i städer är dagvattenhanteringen. Ökad bebyggelse medför ökad trafik och en större mängd hårdgjorda ytor vilket leder till både större mängder dagvatten men även högre föroreningshalter. Detta kan innebära en negativ påverkan, främst på Mälarens vattenstatus.

Generellt används en beräkningsmodell för bedömning av konsekvenser och beräkning av nödvändiga åtgärder och ytbehov för lämplig dagvattenhantering. Detta förfaringssätt kan dock endast användas i detaljplaneskedet då man kan beräkna hårdgjorda ytor och har tillgång till topografiskt kartmaterial med exakta lutningar. På översiktsplanenivå krävs uppskattningar utifrån markanvändningen i stort för att identifiera betydande miljökonsekvenser och miljökonflikter.

I den första delen av utvecklingsstrategin föreslås en stärkt utveckling i anslutning till kommunens järnvägsstationer, i Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk. Vid byggande av den nya stationen och vid byggande av bostäder och verksamheter i stationens omedelbara närhet finns svårigheter för att lösa en fullgod dagvattenhantering i Strängnäs. Svårigheterna är den branta lutningen ned mot Mälaren och stadens centrum samt att hitta ytor och volymer som möjliggör en dagvattenhantering som inte medför negativa miljökonsekvenser. Planeringen för att tillgodose tillräckliga ytor och volymer för en fullgod dagvattenhantering måste ske tidigt i projekteringen vid byggande av stationen och vid byggande i stationsnära lägen. Om inte tillräckliga ytor och volymer anordnas kan detta medföra översvämningar inom centrumområdet i tätorten och förorenat dagvatten förs ut i Mälaren.

I den mån det finns möjligheter att leda dagvattnet i öppna system med diken och fördröjningsdammar är denna typ av system att föredra då den är robust och kan utgöra estetiskt tilltalande inslag i bebyggelsemiljöer.

En ökad bebyggelse ger totalt ett ökat utsläpp av avloppsvatten. Bebyggelse enligt den övergripande utvecklingsstrategin leder till en ökad belastning på det kommunala vatten- och avloppsnätet. Detta innebär till att befintliga vatten-, avlopps-, och dagvattensystem i vissa områden måste dimensioneras upp. En fortsatt påverkan på Mälaren kommer att ske genom utsläpp från de kommunala avloppsreningsverken. Ett nyproducerat hushåll med ett enskilt avlopp kan dock befaras medföra en större belastning på recipienten än avlopp från ett hushåll som är anslutet till ett kommunalt avloppsreningsverk.

På landsbygden föreslås, enligt utvecklingsstrategin, att ny bebyggelse koncentreras till befintliga landsbygdsnoder/serviceknoder. Där det inte finns möjlighet att ansluta till kommunalt vatten- och avloppsnät kommer påverkan från enskilda avlopp att spela en stor roll för vattenmiljöerna. I översiktsplanen föreslås att ett styrdokument för strategiska ställningstaganden gällande vatten- och avloppsfrågor bör tas fram för att tydliggöra vilka områden som är olämpliga för enskilda vatten- och avloppslösningar. Styrdokumentet, tillsammans med riktlinjer för krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp, bör leda till att de negativa konsekvenserna av ett ökat antal enskilda avlopp minskas.

Ställningstagandet i översiktsplanen, där det föreslås att mark- och vattenanvändning som kan påverka grundvattenkvaliteten negativt inte ska tillåtas, måste anses vara positivt för skyddet av grundvattnet i kommunen.

Översiktsplanen och Blåplanen understryker behovet av att lösa reservvattenförsörjningsfrågan. Då man betraktar tätorten som helhet utgör Ulvhällsfjärden ett tydligt konfliktområde. I Gorsingeholm finns det industrivattenverk som kommunen tidigare utpekat som reservvattenverk. Arbetet med att ta fram ett förslag till skyddsområde för tåkten har påbörjats men avbrutits på grund av de motstående intressen som finns inom området. Med hänsyn till den lokalisering tåkten har i ett område med industrier och utsläpp från kommunens avloppsreningsverk är risken för förorening relativt stor och det är därav extra angeläget att lösa frågan med skyddsområde om tåkten ska komma att utgöra kommunens reservvattentäkt. Det riskfulla läget för den tidigare föreslagna reservvattentäkten bör vägas mot möjligheterna att ersätta denna med annan grundvattentillgång. Information om vilka tänkbara reservvattenalternativ som finns tillgängliga att utreda finns i Blåplanen.

Stallarholmen präglas i hög grad av dess närhet till vatten. I det pågående arbetet med en fördjupning av översiktsplanen för samhället ska denna närhet både tillvaratas och beaktas. Även för Åkers Styckebruk pågår ett arbete med en fördjupning av översiktsplanen som, förutom att ange inriktningen för framtida mark- och vattenanvändning, bland annat ska ange hur de aktiviteter som berör vatten till exempel bad, kanoting och fiske kan tillvaratas och utvecklas.

Översiktsplanens inriktning genom den övergripande utvecklingsstrategin minskar negativ påverkan på berörda miljö kvalitetsmål i den del som berör grundvattenskyddet. I övrigt berörs miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Ingen övergödning* och *Myllrande våtmarker* i positiv riktning.

Fokusområdet *Vidareutveckla kommunens identitet som Mälarkommun* utvecklas i positiv riktning genom arbetet med Blåplanen och de förslag som framförs angående vattenförvaltning och bland annat båtlivets förutsättningar.

Konsekvensbedömning nollalternativ

I nuvarande översiktsplan från 2002 saknas ett helhetsperspektiv vad gäller byggande och planering i förhållande till frågor angående utnyttjande och skydd av vattenområden. Vägledningen inför fortsatt arbete med vattenfrågor, i både ett långsiktigt och kortsiktigt perspektiv, bedöms därmed ej vara tillräcklig.

Innehållet i avsnitten om översvämningsrisker, vattenförsörjning och reservvattentäkter, avloppshantering både kommunalt och på landsbygden bedöms helt eller delvis vara inaktuella och baserade på äldre underlag. Den gamla översiktsplanen tar heller inte upp miljö kvalitetsnormerna för vatten då de ännu ej var beslutade om när planen antogs år 2002.

Utan tillräcklig vägledning på strategisk nivå bedöms sammantaget att risk föreligger för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan uppnås.

Hushållning med naturresurser

Nuläge

Kommunens viktigaste naturresurser utgörs av

- Ytvatten med Mälaren samt övriga sjöar och vattendrag
- Grundvatten
- Skog med Åkers bergslag som dominerande skogsområde
- Våtmarker
- Grus- och bergtäkter
- Odlingsbar mark

Mälaren är Sveriges tredje största sjö. Sjöns tillrinningsområde motsvarar 5 % av landets yta. Mälaren och dess olika värden för kommunen beskrivs närmare i Blåplanen. De flesta sjöar och vattendrag inom kommunen mynnar ut i Mälaren.

Kommunens stora grundvattentillgångar och konsekvensbedömningar för dessa har behandlats i avsnittet *vattenmiljö*.

Skogen utgör en viktig råvara för tillverkning av byggnadsmaterial och papper. Samtidigt inhyser skogen flora och fauna och är viktig som rekreationsområde för det rörliga friluftslivet. Kommunen har tillgång till ett stort skogsområde med vildmarkskaraktär i kommunens södra del. I kommunens norra delar finns flera ädellövsområden där flera är av riksintresse, naturreservat, nyckelbiotoper eller natura 2000-områden.

Våtmarkerna utgör viktiga näringsfällor, gynnar den biologiska mångfalden och utjämnar variationer i vattenflödet under vår och höst. En våtmarksinventering har utförts av länsstyrelsen där en utvärdering av respektive våtmark utförts.

Befintliga grustäkter finns huvudsakligen i kommunens grusåsar som beskrivs i avsnittet *vattenmiljö*. Endast en stor bergtäkt finns inom kommunen på fastigheten Stora Sundby strax väster om Läggesta. Bergtäktsmaterial har också använts inom kommunen genom plansprängning av det omfattande verksamhetsområdet Gorsingskogen.

Bedömningsgrunder

Vid bebyggelseutveckling inom kommunen finns många aspekter vad gäller naturresurser att ta hänsyn till. Detta är befogat då flera av de naturresurser som ska bevaras till kommande generationer är irreversibla.

Hur ytvatten, grundvatten och vattendrag ska skyddas, skötas och behandlas styrs övergripande av EU:s vattendirektiv. På lokal nivå utgör Blåplanen bedömningsunderlag för strategisk planering.

Samtliga naturresurser regleras av miljöbalken med förordningar.

Konsekvensbedömning planförslaget

Den övergripande utvecklingsstrategins inriktning att koncentrera ny bebyggelse och infrastruktur runt kommunens två järnvägsstationer minimerar inanspråktagande av kommunens naturresurser. God hushållning med mark innebär att kommunen inte tar mer mark än nödvändigt i anspråk för att bygga ut staden och tätorterna. Det är också viktigt att spara på den bördigaste och produktionsvärda åkermarken. Strategin att

komplettera redan byggda miljöer och bygga tätare ju bättre produktionsvärd åkermark man behöver ta i anspråk gäller i allt högre grad för framtiden.

Miljömålen *Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö* och *Ett rikt växt och djurliv* påverkas i positiv riktning utifrån utvecklingsstrategin. I första hand påverkas fokusområdet *Skapa förutsättningar för minskad miljöbelastning och förbättrad hantering av klimatförändringar* i positiv riktning.

Konsekvensbedömning nollalternativ

Avsaknaden av ett tydligt stöd för att motverka utspridda bebyggelsestrukturer motverkar en hållbar samhällsutveckling och innebär ianspråktagande av naturresurser i större utsträckning än vad översiktsplan 2014 har ambitionen att göra.

Landskapsbild

Nuläge

Naturgivna förutsättningar som geologi, jordarter och klimat samt kulturella, sociala och ekonomiska faktorer har tillsammans format och formar landskapet.

Länsstyrelsen har utarbetat en landskapsstrategi där det sörmländska landskapet beskrivs som utpräglat bestående av ”skogar, sjöar, vattendrag, hav och öppen mark, attraktivt för såväl människor som djur och växter”.

Enligt länsstyrelsen kan **odlingslandskapet** indelas i fem regioner.

Här finns **mälarmården** som utgörs av skogsbygd där odlingslandskapet är småskaligt Mälarmårdsregionen berör kommunens södra del.

Regionen **mellanbygden** har inslag av äldre kyrkor och herrgårdar med varierat inslag av skogs- och odlingslandskap och med bitvis inslag av traditionella fodermarker. Denna region berör kommunens norra del som gränsar mot Mälaren och ett område som gränsar mot Mälarmården.

I mellanbygdens norra del mot Mälaren och dess södra del mot mälarmården finns en odlingslandskapstyp som benämns **centralbygden** i länsstyrelsens landskapsstrategi. Odlingslandskapet karakteriseras här av den höga frekvensen åkermark med inslag av traditionella fodermarker.

Då det gäller länsstyrelsens indelning av **skogslandskap** i länsstyrelsens landskapsstrategi berörs kommunen främst av **Mälarens öar och strandskogar med omgivningar** och **Mälarmårdens barrskogar**.

Mälarmårdens öar och strandskogar består enligt landskapsstrategin av ett stort inslag ädellövskog, bland annat värdefulla ekhagar och ädellövnaturskogar med ek och lind, hagmarker och jätteträd, runt godsens inslag av vårdträd och jätteträd med höga natur- och kulturvärden.

Mälarmårdens barrskogar består av en långsträckt bergsrygg med barrskog dominerad av tall, naturskogsartade delar och stora hållmarker och barrsumpskog.

Bedömningsgrunder

Förutom ovanstående utdrag av länsstyrelsens landskapsstrategi så bör bedömnings-underlaget för en utveckling mot en hållbar kommun kompletteras med beskrivning av områden där länsstyrelsen särskilt förstärker insatser för att skydda landskapsbilden. Dessa områden finns markerade på kartan för landskapsstrategi i Södermanlands län del 1.

Konsekvensbedömning planförslaget

Utifrån en helhetsbedömning kan det konstateras att man totalt sett får ett mindre intrång i känsliga naturmiljöer och att landskapet påverkas mindre negativt med den nya översiktsplanens utvecklingsstrategi då mindre ytor i känsliga lägen används för byggnation.

Detta innebär att olämpligt placerad bebyggelse i landskapet minimeras då man följer riktlinjerna i utvecklingsstrategin.

Miljömål som påverkas i positiv riktning är *ett positivt odlingslandskap, god bebyggd miljö och ett rikt växt- och djurliv. Fokusområdet "främja en levande landskapsbild på ett hållbart sätt" påverkas positivt av utvecklingsstrategin.*

Konsekvensbedömning nollalternativ

Nollalternativet, som innebär avsaknad av ett tydligt stöd för att motverka utspridda bebyggelsestrukturer, innebär större risker för olämpligt placerad bebyggelse i förhållande till behovet av att värna landskapsbilden.

Befolkning och människors hälsa***Nuläge***

Delaktighet och inflytande i samhället är ett nationellt folkhälsomål som bedöms ha stor betydelse inom kommunens arbete. Tidigare har dialogen med boende och verksamma i kommunen inte varit lika utvecklad som i dagsläget. Fortfarande finns dock mycket utvecklingsarbete kvar vad gäller dialogmetoder. Med en förbättrad dialog i kommunens olika delar är förutsättningarna större att utvecklingen av kommunen sker utifrån kommuninvånarnas behov. Exempelvis så pendlar mer än 45 % av de förvärvsarbetande inom kommunen till sina arbeten. Detta ställer speciella krav på planeringen av samhället för att skapa förutsättningar så att alla kan få ihop sin vardag på ett smidigt sätt.

Varje vår och höst erbjuder Statistiska Centralbyrån (SCB) Sveriges kommuner att delta i *Medborgarundersökningen*, en attitydundersökning tänkt att kunna fungera som ett av flera verktyg för att få en bild av hur kommunens medborgare ser på sin kommun. Den senaste undersökningen genomfördes 2013. Resultatet av den undersökningen visar bland annat att man är relativt nöjd med kommunen som en plats att leva och bo på (betygsindex 58 av 100), men man önskar att medborgarnas inflytande på kommunala beslut och verksamheter skulle vara större (betygsindex 32 av 100).

I rapporten *Kommunprofil, Strängnäs Kommun, Resultat från 2004 - 2011* framhålls att Folkhälsan i Sverige generellt sett är bra och att de flesta barn som växer upp i Södermanland har en bra hälsa, gynnsamma livsvillkor och goda levnadsvanor. Den stora utmaningen när det gäller ungas hälsa beskrivs vara de skillnader som finns mellan olika grupper som till stor del beror på ojämlika uppväxtvillkor.

Resultat från rapporten ”Liv & hälsa i Mellansverige 2012”:

- Andelen som upplever sitt hälsotillstånd som bra är fortsatt hög men skillnaderna mellan olika socioekonomiska grupper finns kvar.
- Undersökningen visar att en större andel av dem som upplevde ekonomiska problem under uppväxten har ett dåligt allmänt hälsotillstånd i vuxen ålder.
- Två av tre är fysiskt aktiva minst 30 minuter per dag.
- Allt fler patienter tillfrågas om sina levnadsvanor, både på vårdcentral och på sjukhus. Många patienter vill ha hjälp att förändra sina levnadsvanor.

Luft och buller

Ett globalt luft- och klimatproblem som påverkar vår hälsa negativt är växthuseffekten som bland annat beror på den ökande halten av koldioxid i luften. I och med ökad trafik ökar också koldioxiden som bildas vid förbränning av fossila bränslen. Även andra hälsofarliga luftföroreningar bildas som kväveoxid och cancerframkallande ämnen.

I kommunens tätorter är den största källan till luftföroreningar och buller motortrafiken. Mätningar visar att vi ändå ligger under de tillåtna värdena för koldioxid och kvävedioxid. Nya byggnader ska uppföras eller placeras på sådant sätt att bullerriktlinjerna följs.

Radon

Enligt Strålsäkerhetsmyndigheten finns det risk för radonproblem på 80 % av Sveriges yta när man inte beaktar markens radonhalt. Eftersom det finns stora variationer i kommunen går det inte att peka ut några specifika områden.

Skred

En översiktlig skredriskkartering genomfördes av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (före detta Räddningsverket) 1996 för sju av kommunerna i länet. Denna kartering avgränsade sig till befintliga bebyggelseområden kring kommunens större samhällen. Rapporten visar att det finns områden (i anslutning till våra vattendrag och sjöar) där skredrisk ej kan uteslutas och där ytterligare geotekniska utredningar krävs innan ändrad markanvändning kan ske. Detta karteringsunderlag finns tillgängligt hos kommunen såväl som berörda myndigheter men då dessa främst berör tätortsutbyggnaderna hanteras de mer detaljerat i de fördjupningar av översiktsplanen som gäller för respektive tätort.

Översvämning

Kommunfullmäktige beslutade 2008-04-28 om riktlinjer för att nå ökad robusthet med hänsyn till översvämningens risker. Det har lett till antagandet av ett gemensamt dokument med riktlinjer angående hur översvämningens risker ska beaktas.

Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap (MSB) har i ett regeringsuppdrag analyserat och bedömt konsekvenserna av en översvämning i Mälaren. Fokus för uppdraget har varit att studera översvämningens konsekvenser för sådana verksamheter som är viktiga för samhällets funktionalitet. En av många viktiga slutsatser som analyserna pekar på är att risken för översvämning i Mälaren idag är hög eftersom tillrinningen till Mälaren kan vara högre än den kapacitet som finns att tappa vatten från Mälaren.

MSB har även utfört en kartering som visar utbredningen av vattnet för vattennivåer med 10-centimetersintervaller, från medelvattennivå (+0,9 m) till högsta möjliga vattennivå, (+3,1 m). Kartläggningen visar vilka områden som kan komma att beröras. För sjöar och vattendrag saknas dock karteringsuppgifter.

Förorenade markområden

Förorenade områden finns speciellt i kommunens tätorter det vill säga Strängnäs, Mariefred, Stallarholmen och Åkers styckebruk. De mest aktuella områdena för föroreningar i mark är främst gamla och nya industriområden samt gamla bensinstationer. I kommunen finns även nedlagda kommunala soptippar i anslutning till tätorterna.

De flesta av kommunens hamnområden, gamla båt- och uppläggningsplatser är mer eller mindre förorenade områden av bland annat TBT, koppar och zink.

Farligt gods

Olyckor med farligt gods involverat kan leda till stora skador på omgivning och hälsa. Detta har medfört att transporter med farligt gods regleras av både internationella och nationella bestämmelser. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är transportmyndighet för transport av farligt gods på väg och järnväg. Som transportmyndighet arbetar MSB inom många olika områden för att skapa goda förutsättningar för säkra transporter av farligt gods på land. Länsstyrelserna har bemyndigande att utfärda lokala trafikföreskrifter för att förbjuda vissa vägar för transport av farligt gods.

E20 och Väg 55 är de rekommenderade vägarna för farligt gods i Strängnäs kommun.

Bedömningsgrunder

När det gäller luft och buller finns riktvärden från naturvårdsverket att följa.

Radon har också gränsvärden och riktvärden som inte får överskridas. Byggnader bör således uppföras på sådant sätt att de uppfyller kravet i Boverkets och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.

En översiktlig skredriskartering genomfördes av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (före detta Räddningsverket) 1996 och ligger som grund vid bedömning av eventuell risk för skred. Det har även gjorts GIS-analyser och karteringar över vatten för att underlätta vid bedömning. Vid översvämningsrisk har Plan- och byggnämnden följt upp beslutet med att anta ett gemensamt dokument (Översvämningsrisker i den fysiska planeringen, Riktlinjer för Plan- och byggnämndens arbete och myndighetsutövning, PBN 2008:361) för planering, bygglov- och bygganmälan med klargjorda riktlinjer angående hur översvämningsfrågorna ska beaktas. MSB har även utfört en kartering som visar utbredningen av vattnet för olika vattennivåer i Mälaren.

När det gäller förorenad mark och farligt gods finns tydliga riktlinjer från naturvårdsverket att följa.

Konsekvensbedömning planförslaget

En successiv utveckling av befintlig stadsbebyggelse runt kommunens järnvägsstationer innebär alltid konsekvenser för de som bor och verkar i aktuella utvecklingsområden. Dessa konsekvenser är normalt ökad trafik, ändrad parkeringssituation, ianspråktagande av ytor som inte är bebyggda, nya ljusförhållanden och förändrad utsikt från närliggande bebyggelse. I växande städer behöver denna typ av förändringar för omgivningen normalt accepteras om trygga och levande stadsmiljöer ska kunna utvecklas. I dessa "tätare" städer är det viktigt att rekreativa ytor säkerställs och att den tätortsnära skogen tillgängliggörs, förtätning med hänsyn är något som måste beaktas.

Samrådsprocessen som bedrivits med medborgarna och den dialog som förts med politikerna bidrar till att uppfylla det övergripande folkhälsomålet *Delaktighet och inflytande i samhället*.

Samtliga inriktningar i utvecklingsstrategin, det vill säga *Fortsätt att stärka utvecklingen runt kommunens järnvägsstationer i Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk, Främja ett levande stadsliv i kommunens centralort, Skapa förutsättningar för Stallarholmen att utvecklas, Koppla samman kommunens delar och samhällen* och *Främja en levande landsbygd på ett hållbart sätt* bidrar alla till att förutsättningar skapas för att invånarna ska må bra och få en bättre hälsa. Detta främst genom det förhållningssätt kommunen har med en utvecklad dialog i utvecklingen av samhället.

Man får dock vara observant på att riskerna för buller och luftföroreningar ökar vid förtätningar av samhällena som kan ha en negativ hälsoeffekt. Likaså ökar riskerna för översvämningar vid förtätningar av samhällena vid en bristfällig dagvattenhantering vilket indirekt kan medföra negativa hälsoeffekter.

Ytorna med förorenad mark kommer att minska, framför allt i tätorterna, eftersom den ytan saneras och används till byggandet av nya bostäder, butiker och restauranger med mera.

Transporter av farligt gods kommer att öka successivt med den övriga trafiken, men koncentreras till de rekommenderade vägarna och till mottagare av gods. Vid fördjupning och detaljplanering av industri- och logistikområden tas transporter för farligt gods upp i utredningarna.

Andra övergripande målområden för folkhälsa som det finns förutsättningar att arbeta med utifrån den övergripande utvecklingsstrategin är *Ekonomisk och sociala förutsättningar, Barns och ungas uppväxtvillkor, Miljöer och produkter*, samt *Fysisk aktivitet*.

Översiktsplanens fokusområde *Bidra till en bättre hälsa genom samhällsplaneringen* påverkas positivt eftersom invånarna har haft större möjlighet att påverka planeringen tidigt genom mer utvecklad dialog och på så sätt fått sina önskemål övervägda.

Konsekvensbedömning nollalternativ

Mer utspridd bebyggelse samt ökande trafik ger även här större luftföroreningar, men eftersom de inte koncentreras i samma utsträckning leder det lokalt till mindre mängd. I översiktsplanen från 2002 saknas en tydlig strategi för hur och var kommunens befolkningstillväxt ska tas omhand. Utan en övergripande inriktning som bygger på komplettering av befintliga strukturer finns en risk att byggnader och vägar blir mer utsatta för olika extrema väderförhållanden som översvämningar och skred, men också mer utsatta för farligt gods och eventuell markradon. Detta till stor del på grund av att det inte kommer att utföras lika omfattande undersökningar inför byggandet av enstaka hus och mindre vägar som vid större projekt.

Vid utarbetande av översiktsplanen från 2002 hade man inte en lika utvecklad dialog med medborgarna i planarbetet vilket har en hämmande påverkan på folkhälsomålet *Delaktighet och inflytande i samhället*. En översiktsplan ska se till att det planeras för en hållbar utveckling vilket blir svårt om medborgarna inte får möjlighet att vara med i planeringsprocessen.

Samlad bedömning

Då hållbar utveckling är ramen för kommunens arbete, har bedömningen utgått från sociala, ekonomiska, ekologiska och kulturella aspekter.

I den första delen av utvecklingsstrategin föreslås en stärkt utveckling i anslutning till kommunens järnvägsstationer, i Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk. Detta innebär sannolikt krav på åtgärder för att motverka störningar i form av buller och luftföroreningar. De attraktiva lägena kan dock bidra till att finansiera miljöförbättrande åtgärder. I samband med detta är det viktigt att mildra dessa störningar genom att gynna alternativa transportslag/-medel. Här berörs miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*.

Vidare är det viktigt att tillämpa balanseringsprincipen då det är nödvändigt att ta grönytor i anspråk och kompensera detta så långt det är möjligt med kompensationsåtgärder. Här berörs miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*. Även miljömålet *Ett rikt odlingslandskap* kan beröras.

En tät bebyggelse innebär i många fall mer hårdgjorda ytor och ställer krav på en fullgod dagvattenhantering för att förhindra att recipienten Mälaren och miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag* och *Ingen övergödning* påverkas negativt.

Då man lyfter blicken och ser till effekterna som helhet för kommunen så innebär satsningen i enlighet med del 1 i utvecklingsstrategin totalt sett en gynnsam påverkan på miljö kvalitetsmålet *Frisk luft* då förutsättningarna för ökad tågtrafik gynnas kraftigt.

Den föreslagna utvecklingen om en förtätning omkring stationslägena innebär en resurseffektiv användning av infrastrukturen vilket påverkar miljö kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan* i positiv riktning. Genom kompletteringsbebyggelse runt stationerna kan värdefull orörd mark inom kommunen som helhet ”sparas” istället för att gles exploatera större markområden. Detta påverkar miljö kvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap* positivt för kommunen som helhet.

Strategin skapar också goda förutsättningar att leva upp till fokusområdet att *Underlätta för persontransporter till fots, med cykel och kollektivtrafik* vilket påverkar ett antal miljö kvalitetsmål i positiv riktning och är dessutom hälsobefrämjande, ekonomiskt fördelaktigt för samhället som helhet och skapar förutsättningar för service och verksamheter med ökade möjligheter till flera arbetstillfällen.

Del två i den övergripande utvecklingsstrategin handlar om att främja ett levande stadsliv i kommunens centralort. En utgångspunkt för planeringen enligt denna strategi är att möjligheterna att röra sig i staden till fots eller med cykel ska vara en central utgångspunkt. Förutsättningarna att förbättra dessa möjligheter torde vara goda då den täta bebyggelsen runt centrum ligger inom en radie av 3 km, det vill säga cykelavstånd.

I kommunens handelspolicy uttalas att handel och service inom Strängnäs stadskärna är för stadslivet mer fördelaktigt än en utveckling mot mer externhandel. Ambitionen att gynna gång- och cykeltrafik med komplettering av kollektivtrafik gör att den totala kapaciteten för centrumhandeln ökar då dessa trafikslag är mindre ytkrävande.

I denna strategi finns också ambitionen att stärka staden som kommunens huvudsakliga nod för kultur- och nöjesaktiviteter, bostadsmarknad, företagande och handel. För att skapa levande och skiftande miljöer har man

också i denna del av den övergripande strategin ambitionen att etablera ett rikt utbud av mindre gatuplansberikande verksamheter. Mindre ytkrävande transporter tillsammans med denna samlokalisering innebär positiv inverkan på miljömålen *Begränsad klimatpåverkan* och *Frisk luft* och vid en noggrann planering en positiv inverkan på miljömålet *God bebyggd miljö*.

Ett samverkat genomförande av punkt 1 och 2 i den övergripande strategin innebär att miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan* påverkas än mer i positiv riktning.

Det som bidrar starkt till Strängnäs stads attraktionskraft är det Mälarnära läget. För att bibehålla attraktionskraften är det viktigt att man värnar om vattenmiljöerna genom en genomtänkt dagvattenhantering, men också genom väl planerad bebyggelse och att beakta strandskyddet vilket påverkar miljömålen *Levande sjöar och vattendrag* samt *Ingen övergödning* i positiv riktning.

I denna del av den övergripande strategin berörs samtliga fokusområden direkt eller indirekt och kan tillämpas i utvecklingen av det fortsatta planarbetet.

Den tredje delen av utvecklingsstrategin handlar om att skapa förutsättningar för Stallarholmen att utvecklas positivt. Arbete med att utarbeta en fördjupning av översiktsplanen sker för närvarande för orten varför miljöbedömningen av orternas utveckling kommer att ske i detta sammanhang (detta gäller även för Åkers styckebruk). En fortsatt befolkningstillväxt i Stallarholmen kräver väl utvecklade kommunikationsmöjligheter på grund av dess geografiska placering med större avstånd till järnvägsstationerna än övriga tätorter i kommunen.

Den fjärde delen av kommunens utvecklingsstrategi handlar om att koppla samman kommunens delar/samhällen. Denna del av utvecklingsstrategin bedöms vara mycket viktig för att kommunen ska utvecklas positivt i befolkningshänseende och framför allt för att miljömålet *begränsad klimatpåverkan* ska påverkas i positiv riktning. Här behövs en utvecklad dialog inför en djupgående analys av transportbehovet inom alla delar av samhället, det vill säga både för befolkning och verksamheter under hela dygnet i respektive samhälle. Man kan betrakta denna del av strategin som, dels en kommunikationsfråga, dels en tillgänglighetsfråga. Möjligheter till dialog för ständiga förbättringar över tid bör finnas då behoven förändras över tid. Om man utvecklar detta skapar man goda förutsättningar till en begränsad påverkan på klimatet samtidigt som bättre kommunikationer gör det lättare för människor att mötas.

Del fem i utvecklingsstrategin, om att främja en levande landsbygd på ett hållbart sätt, innebär att tillväxten på landsbygden ska ske kontrollerat utifrån ett helhetsperspektiv, det vill säga att den i huvudsak ska ske på sådant sätt och på de ställen där tillväxten förbättrar förutsättningarna för att kunna tillgodose behovet av service och hållbara transporter. Tillväxten ska inte inverka negativt på landsbygdens produktions- och rekreationsresurser samt på dess upplevelsevärden vad gäller landskapsbild och dess roll som kulturbärare. Ianspråktagande av landsbygdens mark- och vattenresurser måste göras på ett sådant sätt att jord- och skogsbrukslandskapets höga natur- och kulturvärden inte förbrukas. I takt med kommunens befolkningstillväxt ökar intressekonflikten mellan produktiv jordbruksmark och bebyggelse. Här blir det viktigt att på ett hållbart sätt tillgodose de båda intressena och följa översiktsplanens riktlinjer och rekommendationer.

Tabell 1. En översikt över de konsekvenser som har bedömts uppkomma redovisas nedan:

Miljöfaktor	Nollalternativ	Planförslag	Bedömning
Naturmiljö	Fåtal riktlinjer om hur landsbygdsutveckling ska kunna ske på ett hållbart sätt. Detta innebär "vägledningsluckor" som kan leda till att mark- och vattenområden inte utnyttjas effektivt och att naturmiljöer kommer till skada.	God hushållning med mark innebär att kommunen inte tar mer mark än nödvändigt i anspråk för att bygga ut städerna och samhällena.	Planförslaget ger sammantaget fler positiva effekter genom att kommunen inte tar mer mark än nödvändigt i anspråk. I planförslaget blir inte bilen ett måste för persontransporter, vilket är positivt för den biologiska mångfalden och skyddet av landskapsbilden.
Kulturmiljö	Det finns alltför vaga kunskapsunderlag inför framtida ställningstaganden i kulturmiljöfrågorna.	Att koncentrera ny bebyggelse intill befintliga strukturer. Mer tydligt uttalade strategier för kulturmiljöfrågorna.	Planförslaget kan innebära fler negativa konsekvenser för kulturmiljövärdena vid framförallt stationsområdena, men som helhet bedöms det bli gynnsammare för kulturmiljövärdena i hela kommunen genom en tydlig strategi och mer kunskap.
Klimat och energi	Det saknas ett tydligt stöd för att motverka utspridda bebyggelsestrukturer.	Utökad gång och cykelnätverk som reducerar bilanvändandet. Att tydligt koppla samman kommunens delar/samhällen samt skapa en tät bebyggelse även på landsbygden.	I planförslaget reduceras bilanvändandet och på så sätt skapas ett bättre klimat samt ett mindre energibehov. Planförslaget ger också större möjligheter till lokala energilösningar.
Vattenmiljö	Saknas helhetsperspektiv vid byggande och planering angående utnyttjande och skydd av vattenområden. Inaktuellt och gammalt innehåll när det gäller översvämningsrisker, vattenförsörjning och reservvattentäkter, avloppshantering.	Att koncentrera ny bebyggelse intill befintliga strukturer. Förslag till att mark- och vattenanvändning som kan påverka grundvattenkvaliteten negativt inte ska tillåtas.	Planförslaget kan långsiktigt skapa goda förutsättningar att både upprätta och upprätthålla robusta vatten- och/eller avloppslösningar. Planförslaget ger i samband med uppdaterad information och en strategi för mer sammanhållna bebyggelsestrukturer ett ökat skydd av grundvattnet i kommunen.
Hushållning med naturresurser	Avsaknad av ett tydligt stöd för att motverka utspridda bebyggelsestrukturer.	God hushållning med mark.	Planförslaget innebär att kommunen inte tar mer mark än nödvändigt i anspråk för att bygga ut staden och tätorterna. Detta begränsar ianspråktagandet av naturresurserna i större utsträckning.
Landskapsbild	Avsaknad av ett tydligt stöd för att motverka utspridda bebyggelsestrukturer.	Det blir mindre intrång i känsliga naturmiljöer.	Planförslaget innebär att mindre ytor i känsliga lägen används för byggnation.
Befolkning och människors hälsa	Utan en övergripande inriktning som bygger på komplettering av befintliga strukturer finns en risk att byggnader och vägar blir mer utsatta för olika extrema väderförhållanden som översvämningsrisker och skred, men också mer utsatta för farligt gods och eventuell markradon.	Konsekvenser för de som bor och verkar i aktuella utvecklingsområden kan bli ökad trafik, ändrad parkeringssituation, ianspråktagande av ytor som inte är bebyggda, nya ljusförhållanden och förändrad utsikt från närliggande bebyggelse.	På grund av den tätare och mer sammanhållna bebyggelsestrukturen ger planförslaget mer omfattande undersökningar inför byggnation. Det blir också ett ökat fokus kring att tillgängliggöra den tätortsnära skogen.